

MUKADDİME

Osmanlı Tercümesi

2. Cilt

İBN HALDUN

Mütercim
Pirizâde Mehmed Sâhib

Hazırlayanlar

Yavuz Yıldırım

Sami Erdem

Halit Özkan

M. Cüneyt Kaya

KLASİK

KLASİK

49. Kitap

KLASİK KİTAPLAR 1

MUKADDİME

Osmanlı Tercümesi

İbn Haldun

Cilt 2

Mütercim

Pirizâde Mehmed Sâhib

Hazırlayanlar

Yavuz Yıldırım

Sami Erdem

Halit Özkan

M. Cüneyt Kaya

ISBN 978-975-8740-61-1 Tk. No

ISBN 978-975-8740-63-5 Cilt No

Birinci Basım Aralık 2008

Yayın Hazırlık ve Dizin Mustafa Demiray

Tasarım/Kapak Salih Pulcu

Baskı Cilt Gezegen Tanıtım

Yeşilce Mah. Ulubaş Cad. No: 54 Kagıthane İstanbul

KLASİK

Vefa Cad. No: 56 34134 Vefa İstanbul

Tel 0212 520 66 41 Faks 0212 520 74 00

klasik@klasikyayinlari.com

www.klasikyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Terceme-i Hâl-i Mütercim-i Kitâb 3

CİLD-İ SÂNÎ EZ TERCEME-İ MUKADDİME-İ İBN HALDÛN 9

Fasıl Kitâb-ı Evvelin Üçüncü Faslının Yirmi Beşinci Faslı

Ahkâm-ı İmâmet ve Hilâfette Tavâyif-i Şî'a'nın
Mezâhib-i Muhtelifeleri Beyânındadır 11

Fasıl Kitâb-ı Evvelin Üçüncü Faslının Yirmi Altıncı Faslı

Hilâfet-i Nübüvvetin Mürûr-ı Eyyâm ile Mülk ü Saltanata
İnkılâb u İntikâli Beyânındadır 22

Fasıl Kitâb-ı Evvelin Üçüncü Faslının Yirmi Yedinci Faslı

Bey'at-i Saltanat Lafzının Ma'nâ-yı Lügavî ve Örfîsi Beyânındadır 34

Fasıl Kitâb-ı Evvelde Fasl-ı Sâlisin Yirmi Sekizinci Faslı

Eimme ve Hulefânın Mansıb-ı Hilâfeti Âhara Ahd ü Tefvîz ile
Velîahd Nasbının Ahvâl ü Ahkâmı Beyânındadır 36

Fasıl Kitâb-ı Evvelin Üçüncü Faslının Yirmi Dokuzuncu Faslı

Hilâfet-i İslâmiyyeye Mahsûs Olan Menâsıb-ı Dîniyye Beyânındadır 52

Fasıl Kitâb-ı Evvelin Üçüncü Faslının Otuzuncu Faslı

Şî'âr-ı İmâmet ve Hilâfet Olan Emîru'l-Mü'minîn Lakabıyla
Hulefânın Telkibi Beyânındadır 64

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Otuz Birinci Faslı

Tâife-i Nasârânın Âyîn-i Âtılları Üzre Mezheb-i Bâtıllarında
Muktedâlarına Mahsûs Olan Bitrîk Lafzı ile Tâife-i Efrenc
Miyânında Dîn ü Mezheblerinin Reîslerine İtlâk Olan Papa
Lafzının Ma'nâsı ve Muktedâ-yı Dîn-i Yehûd'un Lakab-ı
Menhûsu Olan Kohen Kelimesinin Şerh u Beyânındadır 71

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Otuz İkinci Faslı

Merâtib-i Mülk ü Devlet ve Menâsıb-ı Saltanatın Tertîb u Ahkâmı Beyânındadır 78
Mansıb-ı Vezâret 81
Mansıb-ı Hicâbet 86

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Otuz Üçüncü Faslı

Hazîne-i Devlete Â'id Olan İrâdın Cem' u Tahsiline ve Mesârif-i Lâzimenin
Tertîb u Tekmîline Me'mûr Olan Defterdârların Her Devlette Hâl ü Şânı
ve Rütbe vü Unvânı Beyânındadır 90

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Otuz Dördüncü Faslı

Divân-ı Sultânî Tarafından Etrâf-ı Memâlike Neşr u Isdâr Olunan
Evâmîr u Menâşîrin Merâsim-i Tahrîr u Tevki'i ve Hudûd u Ahkâmın Tertîb u
Terkimi İçin Mevzû' Olan Mansib-ı Riyâsetin Keyfiyyet-i Hâli Beyânındadır 95

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Otuz Beşinci Faslı

Cürm ü Cinâyet İle Müttehem Olan Ashâb-ı Şekâveti Teftîş ü Ta'zîre
Me'mûr Olan Hâkim-i Örfî Beyânındadır ki Lisân-ı Arabî'de
Hükûmet-i Mezbûre Şurta Unvânıyla Ma'rûf u Meşhûrdur 103

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Otuz Altıncı Faslı

Rûy-ı Deryâda Cihâd u Gazâ İçin İ'dâd Olunan Sefâyin-i Sultâniyye Nizâmına
Me'mûr Olan Deryâ Kapudânı ve Sâir Donanma Ahvâli Beyânındadır 105

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Otuz Yedinci Faslı

Ashâb-ı Seyf u Kalemîn Mülk ü Devlette Bi-Hasebi'r-Rütbe
Rüchân u Tefâvütü Beyânındadır 112

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Otuz Sekizinci Faslı

Mülûk ü Selâtine Mahsûs Olup Sâir Ricâl-i Devletten
Mümtâz Oldukları Ziyy ü Hey'et ve Tarz u Kıyâfet ve Sâir
Şi'âr-ı Devlet ü Saltanat Olan Umûr Beyânındadır 114

Âlet 114

Sikke 118

Tenbîh 121

Hâtem 123

Tirâz 127

Fustât ve Siyâc 129

Maksûre-i Salât 130

Duâ fi'l-Hutbe 131

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Otuz Dokuzuncu Faslı

Tertîb-i Harb u Gazâda Beyne'l-Ümem Cârî Olan Mesâlik ü Mezâhib Beyânındadır 134

Fasıl 137

Fasıl 138

Fasıl 139

Fasıl 139

Fasıl 142

Fasıl 144

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Kırkıncı Faslı

Mâye-i Hazîne-i Devlet ve Mâdde-yi Bekâ-yı Saltanat Olan Cibâyet-i Emvâlin
Kesret ü Vefretine ve Noksân u Killetine Bâ'is Olan Umûr Beyânındadır 146

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Kırk Birinci Faslı

Evâhir-i Mülk ü Devlette Emti'a-i Tüccâra Hadden Ziyâde
Resm ü Teklîf Vaz' Olunduğu Beyânındadır 148

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Kırk İkinci Faslı

Mülûk ü Selâtinin Ticârete Meyl ü Rağbetleri Ra'iyete Muzırr Olup
Îrâd-ı Mukarrerin Kesr u Noksânına Bâ'is Olduğu Beyânındadır 150

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Kırk Üçüncü Faslı

Ashâb-ı Mülk ü Devletin ve A'vân ü Ensâr-ı Saltanatın Kemâl-i Servet ü
Yesârları Evâsıt-ı Devlette Hâsıl Olduğu Beyânındadır 153
Fasıl 154

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Kırk Dördüncü Faslı

Mülûk ü Selâtinin Nâsa Bezl Ettikleri Atâyâ-yı Mu'tâdeyi Naks u Ref'
Etmeleri Îrâd-ı Hazînenin Noksânına Bâ'is Olur 157

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Kırk Beşinci Faslı

Cevr ü Te'addî, Harâb-ı İmâra Müeddî Olduğu Beyânındadır 158
Fasıl 161
Fasıl 162

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Kırk Altıncı Faslı

Mebâdi'-i Mülk ü Devlette Mülûk ü Selâtin Nâsdan İhticâb Edip
Ne Vechile Hâcib Nasb Olunduğu ve Evâhir-i Devlette İhticâbın
Ziyâde Olması Beyânındadır 164

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Kırk Yedinci Faslı

Devlet-i Vâhidenin İki Devlete İnkisâmı Beyânındadır 167

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Kırk Sekizinci Faslı

Bir Devletin Vakt-i Şebâbı Zâil Olup Mizâc-ı Mülke Za'f-ı Tabî'î Ârız Oldukda
Re'y ü Tedbîr İle Devâ-Pezîr Olmadığı Beyânındadır 170

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Kırk Dokuzuncu Faslı

Mülk ü Devlete Terettüb Eden Hâlel ü Fesâdın Keyfiyeti Beyânındadır 172

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Ellinci Faslı

Mülk ü Devlete Mal Cihetinden Hâsıl Olan Hâlel Beyânındadır 176

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Elli Birinci Faslı

Her Mülk ü Devletin İbtidâ-yı Zuhûrunda Şey'en-fe-Şey'â Âftâb-ı İzz ü İkbâli
Mürtefi' Olarak Gâyet-i İrtifâ'a Vâsıl Olup Hadd-i İ'tidâlde Karâr Ettikten Sonra
Tavran-Ba'de-Tavr Hatt-ı İstivâdan Zâil ve Mağrib-i İdbâra Vâsıl Olduğu Beyânındadır 178

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Elli İkinci Faslı

Mülk ü Devletin Hudûs ü Teceddüdü Ne Keyfiyette Vâki' Olduğu Beyânındadır 182

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Elli Üçüncü Faslı

Devlet-i Cedîdenin Mülk-i Kadîm Üzerine Galebe vü İstîlâsı Def'î Olmayıp
Mehl ü Tedrîc İle Vâki' Olduğu Beyânındadır 184

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Elli Dördüncü Faslı

Her Devletin Evâhîrinde Vefret-i İmâr Vâki' Olup Ba'dehû Şiddet-i Kaht u Galâ ve Kesret-i Mevt ü Helâk Vukû'u Beyânındadır 188

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Elli Beşinci Faslı

Nizâm-ı Mülk ü Millet ve Hıfz-ı Memleket İçin Bir Kânûn-ı Siyâset Tertîbi Lâzım Olduğu Beyânındadır 190

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Elli Altıncı Faslı

Âhir Zamânda Zuhûru Muntazar u Mütevakka' Olan Mehdî-i Fâtîmî Hakkında Ulemânın Zâhib Olduğu Mezâhib ü Mesâlikin Tafsîli ve Hakikat-i Hâlin Keşf ü Tahkîki Beyânındadır 200

Fasıl Fasl-ı Sâlisin Elli Yedinci Faslı

Ahvâl-i Âlem ve Vekâyi'-i Düvel ü Ümeme Dâir Ahkâm-ı Nücûmiyye ve Cifir ve Melhameye Müte'allık Umûr-ı Garîbe Beyânındadır 227

EI-Faslü'r-Râbi' Mine'l-Kitâbi'l-Evvel

Ma'lûm Ola, *Mukaddime* Unvânıyla Ma'rûf Olan Kitâb-ı Evvel Altı Fasıl Üzerine Ma'kûd u Müretteb Olup ve Her Fasıl Dahî Fenn-i Târîhin Usûl-i Mühimmesini Hâvî ve Fusûl-i Adîdeyi Muhtevî Olmakla Hâlen Bu Mahalde Fusûl-i Sitte-i Mezkûreden Üç Fasıl Tamâm Olup Dördüncü Fasla Şûrû' Olundu. Ve İşbu Fasl-ı Râbi' Büldân ve Müdün ü Emsâr ve Sâir Umrân-ı Hadaîriye Dâir Etvâr ile Ona Tâbi' ve Müte'allık Umûr Beyânındadır. Bu Fasıl Dahî Fusûl-i Sâbika Gibi Usûl ü Fûrû'u Hâvî Nice Ebvâb u Fusûlü Müştemildir 249

Fasıl Kitâb-ı Evvelin Dördüncü Fasılının Evelki Faslı

Mülk ü Devletin Vücûdu Müdün ü Emsârın Hudûsünden Esbak u Akdem Olup Temeddün ü Temassur Devlet ü Saltanattan Sonra Hâdis Olduğu Beyânındadır 251

Fasıl Fasl-ı Râbi'in İkinci Faslı

Tabî'at-ı Mülk ü Devlet, Ricâlini Beriyye vü Bâdiyeden Müdün ü Emsâra Nüzûle Dâ'î Olduğu Beyânındadır 254

Fasıl Fasl-ı Râbi'in Üçüncü Faslı

Kılâ'-ı Azîme ve Husûn-ı Menî'a ve Sâir Ebniye-i Refî'anın Teşyîd ü Binâsı, E'âzım-ı Mülûk ü Selâtinin Kuvvet ü İktidârlarıyla Hâsil Olduğu Beyânındadır 255

Fasıl Fasl-ı Râbi'in Dördüncü Faslı

Ba'z-ı Kılâ' u Husûn ve Sâir Mebânî-i Âliye Ziyâde Azîm Olmakla Devlet-i Vâhîde, Binâsına Kâfil ü Kâfi Olmadığı Beyânındadır 257

Fasıl Fasl-ı Râbi'in Beşinci Faslı

Bir Belde vü Medînenin İbtidâ Vaz' u Binâsında Mürâ'âtı Vâcib ü Lâzım Olan Mesâlihînin, ve Ri'âyeti Terk ü İhmâl Olundukda Hâdis Olan Mefâsidin Beyânındadır 259

Fasıl Fusül-i Kitâbdan Fasl-ı Râbi'in Altıncı Faslı

Bi't-Tûl ve'l-Arz Sahîfe-i Ma'mûre-i Arzda Vâki' Mesâcid-i Mükerrema ve Me'âbid-i Mu'azzama Beyânındadır 263

Fasıl Fasl-ı Râbi'in Yedinci Faslı

Mağrib-Zemîn ve Memâlik-i İfrîkiyye'de Müdün ü Emsârın Kafîl Olduğu Beyânındadır 276

Fasıl Fasl-ı Râbi'in Sekizinci Faslı

Millet-i İslâmiyyede Kılâ' u Husûnun Düvel-i Sâlifeye Nisbetle Kafîl Olduğu Beyânındadır 278

Fasıl Fasl-ı Râbi'in Dokuzuncu Faslı

Tâife-i Arab'ın Teşyid ü Te'sîs Ettiği Bilâd u Emsâr, Esra'-ı Evkâtta Harâb Olup Ekall-i Kafîli İmâr Üzre Müstemirr Olduğu Beyânındadır 280

Fasıl Fasl-ı Râbi'in Onuncu Faslı

Bilâd ü Emsâr Ma'mûr Olduktan Sonra Ne Vechile Harâba Müşrif Olduğu Beyânındadır 281

Fasıl Fasl-ı Râbi'in On Birinci Faslı

Müdün ü Emsârın Birbirinden Tefâzul u Tefâvütü, Ahâlisinin Vüs'at-i Me'âş ve Kesret-i Refâhları Nisbeti Üzre Vâki' Olup ve Sûk u Bâzârın Revâci Müdün ü Emsârın Killet ü Kesret-i İmâret ile Tefâvütlerine Râci' Olduğu Beyânındadır 282

Fasıl Fasl-ı Râbi'in On İkinci Faslı

Müdün ü Emsârda Zehâyir u Erzâkın Es'ârı Beyânındadır 286

Fasıl Fasl-ı Râbi'in On Üçüncü Faslı

Ehl-i Bâdiye ve Sükkân-ı Beriyenin Müdün ü Kurâ ve Emsâr-ı Ma'mûrede Sükûn u İkametten İmtinâ'ları Beyânındadır 289

Fasıl Fasl-ı Râbi'in On Dördüncü Faslı

Ma'mûre-i Vesî'a-i Arzda Vâki' Âmme-i Aktâr u Etrâfın Fakr u Gınâda Muhtelifü'l-Ahvâl Olması, Bilâd u Emsâr Nisbeti Üzre Cârî Olduğu Beyânındadır 290

Fasıl Fasl-ı Râbi'in On Beşinci Faslı

Bilâd ü Emsârda Mezra'a vü Mer'â Makûlesi Ba'z-ı Akâr Temellükü ve Ondan Hâsil Olan Menâfi' u Avâyid Beyânındadır 292

Fasıl Fasl-ı Râbi'in On Altıncı Faslı

Ehl-i Emsârdan Ağniyâ vü Mütamevvilînin Ba'z-ı Ashâb-ı Câha İntisâb ü İstinâda Muhtâc Oldukları Beyânındadır 294

Fasıl Fasl-ı Râbi'in On Yedinci Faslı

Büldân ü Emsârda Tavr-ı Hadâret Üzre Her Husûsta Nizâm u Kemâl Husûlü Mülk ü Devlete Tâbi' Olup ve Mülk ü Saltanatın İmtidâd ü Bekâsiyla Dâim u Râsih Olduğu Beyânındadır 295

Fasıl Fasl-ı Râbî'in On Sekizinci Faslı

Tena'um u Tereffühte Kemâl, Kesret-i İmâretin Gâyeti ve Ömr-i Tabî'îsinin
Nihâyeti Olup Lezâyiz-i Nefsâniyyeye İnhimâk ü İştigâl,
Zevâl-i Mülke Alâmet Olduğu Beyânındadır 299

Fasıl Fasl-ı Râbî'in On Dokuzuncu Faslı

Her Devlette Dâru'l-Mülk-i Hükûmet ve Kürsî-i Memâlik-i Saltanat Olan
Bilâd ü Emsâr, Devletin Zevâl ü İnkırâzıyla Harâb Olduğu Beyânındadır 303

Fasıl Fasl-ı Râbî'in Yirminci Faslı

Sanâyi'in Ba'zısı <Ba'z-ı> Bilâda Mahsûs Olduğu Beyânındadır 307

Fasıl Fasl-ı Râbî'in Yirmi Birinci Faslı

Ba'z-ı Bilâd-ı Ma'mûrede Dahî Beriyye-Nişin Olan Kabâil ü Aşâyir Miyânında
Cârî Olduğu Üzre Asabiyyet Mevcûd Olup Ahâlîsi Beynlerinde Harb u Kitâl
ve Ceng ü Cidâl Vâki' Olduğu Beyânındadır 308

Fasıl Fasl-ı Râbî'in Yirmi İkinci Faslı

Ehl-i Bilâd ü Emsârın Tekellüm Ettikleri Lisân u Lügât Beyânındadır 310

EI-Faslü'l-Hâmis Mine'l-Kitâbi'l-Evel

Kitâb-ı Evvelin Beşinci Faslı Esbâb-ı Me'âş Olan Kesb ü San'at ve Sâir
Onlara Mûte'allık Ahvâl-i Ümmet Beyânındadır. Bu Fasıl Dahî Nice Mesâil-i
Mühimmeyi Hâvî Fusûl-i Adîdeyi Muhtevî Olup Her Biri Gidâ-yı Rûh
ve Mâye-i Feyz <û> Fütûhtur 313

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Evvelki Faslı

Rızık u Kesbin Şerh u Hakikati ve Kesb ü Kâr, A'mâl-i Beşeriyyenin
Kıymeti Olduğu Beyânındadır 315

Fasıl Fasl-ı Hâmisin İkinci Faslı

Vücûh-i Kesb ve Turuk-ı Me'âş Beyânındadır 319

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Üçüncü Faslı

Hizmet, Me'âş-ı Tabî'îden Olmayıp Emr-i Te'ayyüşte
Asıl Olmadığı Beyânındadır 321

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Dördüncü Faslı

A'mâk-ı Arzda Medfûn u Mahzûn Olmak Üzre Zu'm Olunan Defâyin ü
Künûzdan Taleb-i Mâl Edip Onunla Te'ayyüş Kaydına Düşmek,
Vetîre-i Me'âş-ı Tabî'îden Hâriç Olduğu Beyânındadır 323

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Beşinci Faslı

Rûtbe vü Câh, Bâ'is-i Tevfir-i Milk ü Mâl Olup Tahsîl-i Yüsr ü Gınâya
Vesîle Olduğu Beyânındadır 329

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Altıncı Faslı

Kesb-i Mâl ve İhrâz-ı Şeref Ekseriyâ Temelluk ve Huzû' Ashâbı İçin Hâsıl Olup
Bu Huluk ile Tehalluk, Esbâb-ı İzz ü Sa'âdetten Ma'dûd Olduğu Beyânındadır 331

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yedinci Faslı

Umûr-ı Dîni İkâmet Edip Kazâ ve Fetvâ ve Tadrîs ve İmâmet ve Hitâbet
ve Te'zîn ve Bunların Emsâli Hidemât-ı Dîniyyede Müstahdem Olan Ricâlin
Ekseriyâ Kesb ü Me'âştan Hisseleri Kalîl Olduğu Beyânındadır 336

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Sekizinci Faslı

Filâhat ü Zirâ'at, Kurâda Sâkin Zu'afâ-yı Re'âyâ ve Sevr ü Bakar ile
Şakk-ı Zemîn Eden Fukarâya Mahsûs Olduğu Beyânındadır 338

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Dokuzuncu Faslı

Kesb ü Me'âşa Vesîle Olan Ticâretin Ma'nâsı ve Turuk u Esnâfı Beyânındadır 339

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Onuncu Faslı

Tâcir, Bir Metâ'ı Beled-i Âhara Nakl Etmek Beyânındadır 340

Fasıl Fasl-ı Hâmisin On Birinci Faslı

Rızık İhtikâr Tarîkiyle Habs ü İddihâr Beyânındadır 342

Fasıl Fasl-ı Hâmisin On İkinci Faslı

Es'ârda Hisb ü Rehâ, Tüccâr u Muhtekirîne Muzırr Olduğu
Beyânındadır 346

Fasıl Fasl-ı Hâmisin On Üçüncü Faslı

Meslek-i Ticârete Sülûk, Nâsdan Kimin Hâline Münâsib ve Terki
Kime Muvâfık Olduğu Beyânındadır 346

Fasıl Fasl-ı Hâmisin On Dördüncü Faslı

Ashâb-ı Ticâret, Kibâr-ı Devletin Ahlâk-ı Haseneleriyle Mûtehallık Olmayıp
Himmet ü Mürûetten Ba'îd Oldukları Beyânındadır 348

Fasıl Fasl-ı Hâmisin On Beşinci Faslı

Hiref ü Sanâyi'in Cümlesi Üstâddan Ahze Mevkûf Olup Kesb ü Te'allüm
ile Hâsıl Olduğu Beyânındadır 350

Fasıl Fasl-ı Hâmisin On Altıncı Faslı

Hiref ü Sanâyi'in Kemâli, İmâret-i Bilâd ile Hâsıl Olduğu Beyânındadır 351

Fasıl Fasl-ı Hâmisin On Yedinci Faslı

Bilâd ü Emsârda Hiref ü Sanâyi'in Sebât ü Kemâli Ol Beldelerde Vâki' İmâretin
Kıdem-i Ahdi ve Tül-i Emedi Sebebiyle Hâsıl Olduğu Beyânındadır 353

Fasıl Fasl-ı Hâmisin On Sekizinci Faslı

Hiref ü Sanâyi'in Kesret ü Cevdeti, Tâliblerinin Kesret ü Rağbetlerine
Mevkûf Olduğu Beyânındadır 356

Fasıl Fasl-ı Hâmisin On Dokuzuncu Faslı

Bilâd ü Emsâr Harâba Müşrif Oldukda Hiref ü Sanâyi'e Killet ü Noksân
Terettüb Ettiği Beyânındadır 357

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yirminci Faslı

Tâife-i Arab Hıref ü Sanâyi'e Ehil Olmayıp Beynlerinde Matlûb
ve Memleketlerinde Merğûb Olmadığı Beyânındadır 358

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yirmi Birinci Faslı

Bir Kimse İçin Sanâyi'den Bir San'atta Meleke-i Tâmm ve Mahâret-i Kâmile
Hâsıl Olduktan Sonra San'at-ı Uhrâda Mahâret ü Mümâreset Husûlü
Kalîl Olduğu Beyânındadır 360

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yirmi İkinci Faslı

Hıref ü Sanâyi'in Usûl ü Mühimmâtı Beyânındadır 361

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yirmi Üçüncü Faslı

San'at-ı Filâhat ü Zirâat Beyânındadır 363

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yirmi Dördüncü Faslı

San'at-ı Binâ ve Tarh-ı Ebniye Beyânındadır 364

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yirmi Beşinci Faslı

San'at-ı Nicâret Yani Dülgerlik San'atı Beyânındadır 369

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yirmi Altıncı Faslı

San'at-ı Hiyâtat ve Hiyâket Beyânındadır 371

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yirmi Yedinci Faslı

Sinâat-ı Tevlid Yani Ebelik San'atı Beyânındadır 373

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yirmi Sekizinci Faslı

San'at-ı Tıbbın Fâidesi ve Ona Bilâd ü Emsârda İhtiyâc Olunup
Beriyye vü Bâdiyede Ondan İstiğnâ Hâsıl Olduğu Beyânındadır 377

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Yirmi Dokuzuncu Faslı

Hatt u Kitâbet Sanâyi'-i İnsâniyyeden Bir San'at-ı Şerîfe Olduğu Beyânındadır 381

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Otuzuncu Faslı

San'at-ı Virâkat Yani Mücellidlik San'atı Beyânındadır 391

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Otuz Birinci Faslı

San'at-ı Gınâ ve Mûsikî Beyânındadır 393

Fasıl Fasl-ı Hâmisin Otuz İkinci Faslı

Sanâyi'de Hazk u Mahâret, Husûsen San'at-ı Hisâb u Kitâbet,
Sâhibine Akl u Kemâl İrâs Ettiği Beyânındadır 400

9 789758 740628